

Висновки. Закінчуючи наш екскурс, зазначимо, що шляхи еволюції ідеї абсолютної музики від початку XIX століття приводять нас до сьогодення, до розуміння сучасного мистецтва. Буде правомірним сказати про той значний вплив, який здійснила романтична метафізика музики на розвиток не тільки власне самої музики, а й на формування та трансформації інших видів художньо творчості як у XIX, так і в XX та XXI століттях. Абсолютна музика стоїть у витоків європейського чистого мистецтва, котре зародилося у XIX столітті й набуло свого розквіту у XX столітті. Творчість композиторів–авангардистів демонструє як інтелектуалізм, антипсихологізм та неісторичність поглядів Е. Гансліка, так і потяг до синкретичності та масштабності, які притаманні Р. Вагнеру. Можливо, ознайомившись з ідеєю абсолютної музики, зробивши спробу осягнути її у всій цілісності, включаючи суперечливості, ми краще зрозуміємо сучасне мистецтво, котре сповнене кодів і шифрів, чистих та абстрактних сенсів.

Список використаних джерел

1. Бадью А. Философия и событие. Беседы с кратким введением в философию Алена Бадью / А. Бадью. – М.: Институт Общегуманитарных Исследований, 2013. – 192 с.
2. Вагнер Р. Избранные работы / Р. Вагнер; пер. с нем. Е. Маркович и др. – М.: «Искусство», 1978. – 695 с. – (История эстетики в памятниках и документах).
3. Вакенродер В.–Г. Фантазии об искусстве / В.–Г. Вакенродер; пер. с нем. А. С. Дмитриева. – М.: Искусство, 1977. – 263 с. – (История эстетики в памятниках и документах).
4. Ганслик Э. О прекрасном в музыке [Электронный ресурс] / Э. Ганслик. – Режим доступа: http://az.lib.ru/g/ganslik_e/text_1880_o_prekrasnom_v_muzyke-oldorfo.shtml
5. Гегель Г. Эстетика Т.3 / Г. Гегель. – М.: Мысль, 1971. – 534 с.
6. Зенкин К. Музыкальный смысл как энергия (energia) [Электронный ресурс] / К. Зенкин. – Режим доступа: <http://lib.vkarp.com/2013/01/27/>
7. Лосев А. Ф. Форма – Стиль – Выражение / А. Ф. Лосев. – М.: Мысль, 1995. – 944 с., 1 л. портр.
8. Михайлов А. В. Музыка в истории культуры: Избранные статьи / А. В. Михайлов. – М.: Московская гос. консерватория, 1998. – 264 с.
9. Михайлов А. В. Эдуард Ганслик и австрийская культурная традиция [Электронный ресурс] / Михайлов А. В. – Режим доступа: <http://lib.vkarp.com/2013/01/27/%d0%bc%d0%b8%d1%85%d0%b0%d0%b9%d0>
10. Ницше Ф. Рождение трагедии из духа музыки / Ф. Ницше; пер. с нем. Г. А. Рачинского. – СПб.: Азбука, Азбука – Аттискус, 2012. – 208 с.
11. Холопова В. Н. Феномен музыки / В. Н. Холопова. – М.: Директ – Медиа, 2014. – 378 с.

References

1. Bad'ju A. Filosofija i sobytie. Besedy s kratkim vvedeniem v filosofiju Alena Bad'ju / A. Bad'ju. – М.: Institut Obshhegumanitarnyh Issledovanij, 2013. – 192 s.
2. Vagner R. Izbrannye raboty / R. Vagner; per. s nem. E. Markovich i dr. – М.: «Iskusstvo», 1978. – 695 s. – (Istorija jestetiki v pamjatnikah i dokumentah).
3. Vakenroder V.–G. Fantazii ob iskusstve / V.–G. Vakenroder; per. s nem. A. S. Dmitrieva. – М.: Iskusstvo, 1977. – 263 s. – (Istorija jestetiki v pamjatnikah i dokumentah).
4. Ganslik Je. O prekrasnom v muzyke [Elektronnyj resurs] / Je. Ganslik. – Rezhim dostupa: http://az.lib.ru/g/ganslik_e/text_1880_o_prekrasnom_v_muzyke-oldorfo.shtml
5. Gegel' G. Jestetika Т.3 / G. Gegel'. – М.: Mysl', 1971. – 534 s.
6. Zenkin K. Muzykal'nyj smysl kak jenergija (energia) [Elektronnyj resurs] / K. Zenkin. – Rezhim dostupa: <http://lib.vkarp.com/2013/01/27/>
7. Losev A. F. Forma – Stil' – Vyrazhenie / A. F. Losev. – М.: Mysl', 1995. – 944 s., 1 l. portr.
8. Mihajlov A. V. Muzyka v istorii kul'tury: Izbrannye stat'i / A. V. Mihajlov. – М.: Moskovskaja gos. konservatorija, 1998. – 264 s.

9. Mihajlov A. V. Jeduard Ganslik i avstrijskaja kul'turnaja tradicija [Elektronnyj resurs] / Mihajlov A. V. – Rezhim dostupa: <http://lib.vkarp.com/2013/01/27/%d0%bc%d0%b8%d1%85%d0%b0%d0%b9%d0>

10. Nicshe F. Rozhdenie tragedii iz duha muzyki / F. Nicshe; per. s nem. G. A. Rachinskogo. – SPb.: Azbuka, Azbuka – Attikus, 2012. – 208 s.

11. Holopova V. N. Fenomen muzyki / V. N. Holopova. – М.: Direkt – Media, 2014. – 378 s.

Karpenko O. O., postgraduate student, Donbas State Pedagogical University (Ukraine, Sloviansk), konepark@mail.ru

Idea of absolute music in the philosophical context of the 19th century

The research of the idea of absolute music in the dimension of the history of philosophy is determined by the need to restart the traditional approaches to differentiation of special disciplines in humanities and understanding of history as a whole. The objective of the study is to reconstruct the key moments of the conceptualization of absolute music in the nineteenth century. Methods of the analysis include historical–philosophical reconstruction, contextual analysis method, interdisciplinary generalization within the approach of intellectual history, the method of abstraction within the approach the history of ideas. The research has shown that the idea of absolute music was correlated with the development of instrumental music in the late eighteenth century. The development of the symphonic form completed the formation of the idea that music is not a means of expression, but the very thought itself. This shift in understanding of music received several lines of development: from Wagner's music dramas to concepts of pure music by E. Hanslick. Until the beginning of the century vulgar idea of absolute music continued to attract the attention of both composers (F. Busoni) and music critics and philosophers (A. Losev).

Keywords: absolute music, idea, romanticism, instrumental music, philosophy of music, pure art.

Karpenko E. A., аспирантка, Донбасский государственный педагогический университет (Украина, Славянск), konepark@mail.ru

Idea абсолютной музыки в контексте философии XIX века

Актуальность исследования идеи абсолютной музыки в измерении истории философии определяется необходимостью перезагрузки традиционных подходов к распределению отдельных дисциплин гуманитарного знания и пониманию истории в целом. Цель исследования заключается в реконструкции ключевых моментов концептуализации абсолютной музыки в XIX веке. Методы исследования: историко–философская реконструкция, метод контекстуального анализа, метод междисциплинарного обобщения в рамках подхода интеллектуальной истории, метод абстрагирования в рамках подхода истории идей. Исследование показало, что идея абсолютной музыки коррелирует с развитием инструментальной музыки в конце XVIII века. Развитие симфонической формы завершило становление идеи о том, что музыка является не так средством выражения мысли, как самой мыслью. Этот поворот в понимании музыки получил несколько линий развития: от Вагнеровской музыкальной драмы до представлений о чистой музыке Э. Ганслика. Вплоть до начала прошлого века идея абсолютной музыки продолжала привлекать внимание как композиторов (Ф. Бусони) и музыкальных критиков, так и философов (А. Лосев).

Ключевые слова: абсолютная музыка, идея, романтизм, инструментальная музыка, философия музыки, чистое искусство.

* * *

УДК 21(470)

Гарбар Г. А., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально–гуманітарних дисциплін, Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтва (Україна, Миколаїв), masha.garbar@mail.ru

НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ

В статті зроблено аналіз основних складових національної моделі культурного туризму України як універсальної моделі культуротворення. Проаналізувавши основні складові національної моделі культурного туризму, можна впевнено твердити про надзвичайно великий потенціал цього напрямку досліджень.

Ключові слова: національна модель, культурний туризм, культуротворення.

В XXI столітті активізувався процес самопізнання культури, звернення до культурних джерел, осягнення першооснов буття. Відбувається «зміщення епіцентру

всього людського буття до полюса культури» [1]. Культура становиться одним з стрижнів туристичного продукту. З огляду на це, проблеми розвитку культурного туризму, його вплив на культуру, економіку конкретних країн і регіонів набувають актуальності в умовах сьогодення. Українська культура створювалась нацією протягом достатньо тривалого періоду, коли формувались її особливості, матеріальна і духовна складові. Національний культурний туризм і заснований на цих особливостях.

Вивченню туризму як особливої сфери людської діяльності присвячено багато соціально-філософських, культурологічних, історичних та соціологічних розвідок в світовій й у вітчизняній літературі. Зокрема, природу і сутність туризму розглядали такі відомі дослідники, як Дж. Джаффарі, К. Річі, Дж. Уоркер, С. Фромм, М. Гайдеггер та ін. Російський дослідник В. Квартальнов зробив вагомий внесок у розгляд туризму як специфічної сфери людської діяльності. Вивченню питання туризму як явища культури приділяли уваги такі дослідники, як: В. Е. Біржанова, В. А. Гордіна, Г. А. Карпова, Г. О. Мавріна, К. А. Наседкіна, В. А. Сіверс та інші.

Водночас коло проблем, пов'язаних з формуванням національного культурного туризму що є культурною практикою, до якої залучені широкі потоки людей та носії різних культур, залишаються недостатньо висвітленими.

Метою даної статті є аналіз основних складових національної моделі культурного туризму України як універсальної моделі культуротворення.

Щоб опрацювати національну модель культурного туризму, потрібно розглядати, перш за все, саму модель культури. По вертикалі її розподіляють на етнокультуру, інституалізовану культуру і культуру аматорську. Етнокультура, яку досліджує етнологія, проблема життя етносів, їх культурних світів – це особливий світ, який існує в редукованому трансформованому вигляді, складає цілісність національної культури. Це глибинний давній шар культури, який існує в Україні. Автентичне українське населення з українською мовою має свої регіональні ознаки, і це є важливою культурно-історичною реальністю, яка потребує адекватних туристичних заходів [4, с. 92]. Росіяни, які проживають величезним сектором в різних регіонах України: на Сході, Півдні, у Криму та ін., теж мають свою культуру. Румуни прийшли у XII ст. в Україну, Болгари у XVIII ст., Кримські татари ще з давніх часів, коли кримська орда рухалась на Давню Русь, Греки прийшли на Україну в VII ст. до н.е. Так, на острові Березань існує грецька колонія, що до цього часу має своєрідну культуру. Вірмени з'явилися в Україні в X–XI ст. Поляки, які прийшли в XIV ст., таки утворюють свої своєрідні поселення. Угорці з'явилися в VI–VII ст., євреї ... Румуни, Болгари, Кримські татари – це ті етноси, які сформувалися на території України в різні часи. Вірмени, поляки, угорці теж утворюють своєрідні поселення. Євреї з давніх часів існують в Україні. Єврейська культура з синагогами, з її складом буття відома як культура, яка існувала паралельно з культурою України. Усі ці культури мають свою надзвичайно цікаву ауру, яка дає підстави говорити про ті культурні надбання, які існують на рівні етнокультури. Таким чином, ми бачимо, що етнічний характер культури потребує своєї локальної, елітарної програми національного туризму.

Якщо йдеться про інституалізовану культуру, яка визначається в пам'ятках мистецтва і пов'язана з такими

інституціями як обряди, звичаї, то це та культура, яка певною мірою дотикається до етнічної культури і разом з нею створює свій незалежний простір. Інституалізована культура залишається тим пластом культуротворчості, який зазначений як в шедеврах, пам'ятках, так і в живій творчості, що не згасає, існує та продовжує своє існування. Це програма особливого бачення і визначення культури, що потребує дбайливого і вчасного ставлення.

Аматорська культура, яка пов'язана з урбанізацією, виникненням великих міст, створюється на підставі звернення до регенерації народних ремесел. Це вже не тільки інституалізоване автентичне ремесло, а й аматорські колективи, хори, угруповання, які створюють різноманітні культурні осередки і потребують своєрідної культурної програми, адаптації, регенерації і разом резервації. Така програма свідчить про субструктури культурного туризму, що пов'язані з розумінням культури як певним носієм цінностей, тобто аксіологічних визначень і засобів визначення діяльності людини.

Наступний крок моделювання культури туризму пов'язаний з масовим і локальним туризмом. Масовий туризм ґрунтується на рекреаційних потребах, на задоволенні загальних потреб в оздоровленні або здійсненні коротких турпроектів з відвідуванням пам'яток архітектури. У цьому ж контексті, важливо зазначити ще один пласт моделювання, який вирішує проблеми глобалізації і локалізації культурного потенціалу – елітний туризм, пов'язаний з різноманітними клубами, угрупованнями і специфічними програмами, якими опікуються різні неформальні угруповання. Потрібно створити абсолютно легітимну програму елітного туризму, яка б була спрямована на спілкування з етносами.

Наступна конфігурація проблем пов'язана з туризмом як певною сферою туристичної діяльності, або сегментами туристичної діяльності, які зазначаються як структурно-функціональні. Це комплекс послуг, що пов'язаний з подорожжю: готельно-ресторанне та побутове обслуговування.

Це та соціально-економічна сфера, яка фактично є індустрією туризму, але вона не може відбутися без культурного контексту. Культуру слід розглядати як діяльність, як поведінку, як стан. Це конституативні означувані культури, що мають відбутися у формуванні моделі культури туризму. Культурно-моральна складова забезпечує формування нової «соціальної етики», метизацію і гуманізацію туристського бізнесу [6, с. 173–175] в русі неопрагматизму. Найважливішим є те, що туризм стає одним із чинників створення універсальної етики, яка своєю чергою є вектором спрямування глобальних гуманістичних цінностей.

Нині, коли Україна впевнено крокує до європейської спільноти необхідно створити програму розвитку туризму, яка б не виглядала як суто економічний, маркетинговий конгломерат, а була б доповнена етичною й естетичною проблематикою туристичної діяльності. Діяльність, що пов'язана з туризмом, не може називатися лише туристичною культурою або культурним туризмом. Можна вживати й першу та другу номінацію, адже, вони мають бути адекватними реаліям туристичної діяльності.

Наступний глибинний моделюючий пласт, який особливо важливий для української культури – це всі ті міфогенні, міфоаналітичні реальності, які пов'язані з дорогою, прощанням, повертанням, з проблемою

гостя, якого зустрічають на дорозі, у готелі, іншому домі. Важливо, що туризм, культура туризму, особливо національна модель туризму, повинна адаптувати весь досвід подорожей, дороги та самоіснування на межі, як певної культури між іншими культурами. Отже, українська культура є культурою межевою, тому вона так складно вступає у відносини з різними державами: то з Польщею, то з Росією, то з Литвою, то з Угорщиною. Тобто, необхідно зрозуміти, що цей міфологічний пласт, який живе в звичаях, що залишаються у редукованому вигляді, обрядах, у вербальному світі пісень, теж має увійти в простір національної моделі українського туризму.

Отже, не має сенсу говорити про туризм як культуру, якщо немає правдивого образу дороги, немає правдивого глибинного образу мандрівки, коли людина йде і може не повернутися. Усе це є та дорога або великий шлях України, який має свої образи, свою поетику, він має бути репрезентованим у національній моделі туризму.

Варто зазначити, що засобами туризму, а саме завдяки його аксіологічним вимірам, формується життєвий і соціальний досвід особистості. Тому дисципліна «Туризм» повинна прийти й у школу, тому що ніхто не навчить культурі туризму, якщо у школі не буде сформована адекватна культурологічна дисципліна, яка б розглядала туризм не як споживацьку стратегію, а як культуротворчий простір самоідентичності людини в іншому, чужому або в спорідненому просторі культури.

Це один вимір культуротворення, який ми вже визначали, – це визначення середовища, яке в туристичній теорії описується як турсурс, рекреації, зони культури. Це предметне середовище, архітектурне середовище. Існує стратегія моделювання цього середовища або його типологізації – це вічне середовище, повсякденне, динамічне. Найбільше туристи орієнтовані саме на вічне середовище, тобто, на ті пам'ятки архітектури, які є знаковими та надзвичайно цінними. Отже, вони сприймаються в експрес-режимі й фактично поверхово, що дає змогу говорити про негативне розуміння туризму як девальвацією культурних цінностей, які визначаються в режимі швидких екскурс-бюро. Потрібно зазначити, що пам'ятки культури, які визначаються як вічне середовище, можуть існувати не обов'язково у великих центрах. Це може бути непомітна каплиця, але вона може мати величезний культурний історичний потенціал, бути святиною українського народу, як, наприклад, церква Богдана Хмельницького.

Усе це свідчить про те, що ми зараз стоїмо на порозі моделювання сфери туризму як певної культури, як простору споглядання, простору його адекватного бачення. Повсякденне середовище має можливість наблизитися до живого процесу існування етносів, субетносів, культур, де виникають контакти, живе спілкування – мовне, жестикулятивне. Ця повсякденність проектується на вічне середовище. Головне зазначити, що сам побут як цінність, який має бути репрезентований як серединний рівень культури, є великою цінністю.

І останній рівень – це динамічний простір культури, пов'язаний з рекламою, з мобільним трансформативним простором віртуальної та будь-якої іншої інформації. Інтернет, де туристична діяльність набуває культуровимірних ознак саме як продукуючий механізм, який рекламує, презентує свою продукцію

в світі комунікативного простору, можна залучити до моделювання туристичної діяльності, до простору культурного туризму. Як ніколи активно культури взаємопроникають одна в одну. П'єр Тейяр де Шарден говорячи про «планетезацію» людства, зазначав, що народи і цивілізації досягли такого ступеня периферійного контакту, або економічної взаємодіяльності, або психічної спільності, що далі вони можуть зростати лише взаємопроникаючи один в одного [1]. Тобто, якщо суб'єктом культурного туризму є людина, яка є носієм культури і здатна ідентифікувати себе з будь-якою культурою, то зустріч з іншою культурою складається, як вже було зазначено, із декількох етапів: романтичний стан (захоплення), потім шок, а потім більш адекватне сприйняття.

У туристичній діяльності можна визначити такі параметри: мета, засіб, результат. Мета турподорожі – ознайомлення з пам'ятниками культури, які описані в буклетах, проспектах, позначені на картах, про які можна дізнатися із ЗМІ та Інтернету. Засоби – це вся мережа обслуговування. Результат – це те, що відбувається з самим туристом, який сприймає цінності, отримує нові відчуття, знайомиться з новими людьми, у наслідок чого утворюється та культурна аура, яку називають культурним діалогом, але вона в тій чи іншій мірі може бути зазначена як культуротворчість.

Висновки. Отже, суб'єкт культури – турист стає творцем культури та туризму разом. Культура не живе раз і назавжди як предметне або якість об'єктне надбання. Вона кожен раз оживає в процесі споглядання, в процесі сприйняття цінностей. Аксіологія культуротворчості полягає в тому, що людина актуалізує ці цінності й робить їх своїми, привласнює їх або здійснює те, що грецькою мовою зветься «мімесис», уподібнення. Таким чином, відбувається та ідифікація, яка допомагає засвоїти новий рівень культури й стати іншим сьогодні, у цій подорожі. Отже, суб'єкт туристичної культури поліфонічний, суб'єкт у туризмі – функціональний, поліцентричний, і його поліваріантність, поліморфність призводить до того, що його діяльність може бути полісистемною, що пов'язана з різними пластами культур, з різними образами цих культур, з різними суб'єктами культури. Модель розвитку культурного туризму України повинна бути комплексною і відображати етнокультурний, соціокультурний, особистісний, економічний аспекти та розвиватися в напрямках пізнання, збереження і взаємодії культур.

Проаналізувавши основні складові національної моделі культурного туризму, можна впевнено твердити про надзвичайно великий потенціал цього напрямку досліджень.

Список використаних джерел

1. Библер В. С. От наукоучения – к логике культуры: два философских вступления в XXI век / В. С. Библер. – М., 1991. – С.289–291.
2. Де Шарден П. Т. Феномен человека (планетаризация людства) / П. Т. Де Шарден. – М.: Наука, 1987. – 240 с.
3. Квартальнов В. А. Культура и туризм – вместе / В. А. Квартальнов // Теория и практика физической культуры. – 2000. – №8. – С.2–3.
4. Культурний туризм як інструмент формування національної ідентичності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/desember08/23.htm>. – Назва з екрану.
5. Любовець О. М. Актуальні проблеми історії розвитку туризму на українських землях / О. М. Любовець // Філософія і культурологія туризму. – 2001. – С.90–99.

6. Сапожник Г. Туристський бізнес – етичний критерій / Г. Сапожник // Туризм у XXI столітті: тенденції і регіональні особливості: Матеріали II-ої Міжнародної науково-практичної конференції (10–11 жовтня 2001 р.) / Редкол.: Цибух В. І. та інші. – К.: Знання України, 2002. – С.173–175.

7. Сіверс В. А. Культурологічні аспекти туризму [Електронний ресурс] / В. А. Сіверс, І. В. Братусь. – Режим доступу: <http://tourlib/net/stattiukr/sivers/htm>. – Назва з екрану.

References

1. Bibler V. S. Ot naukouchenija – k logike kul'tury: dva filosofskih vstuplenija v XXI vek / V. S. Bibler. – M., 1991. – S.289–291.
2. De Sharden P. T. Fenomen cheloveka (planetarizacija ljudstva) / P. T. De Sharden. – M.: Nauka, 1987. – 240 s.
3. Kvartal'nov V. A. Kul'tura i turizm – vmeste / V. A. Kvartal'nov // Teorija i praktika fizicheskoj kul'tury. – 2000. – №8. – S.2–3.
4. Kul'turnyj turizm jak instrument formuvannja nacional'noi' identychnosti [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/desember08/23.htm>. – Nazva z ekranu.
5. Ljubovec' O. M. Aktual'ni problemy istorii' rozvytku turizmu na ukrai'ns'kyh zemljah / O. M. Ljubovec' // Filosofija i kul'turologija turizmu. – 2001. – S.90–99.
6. Sapozhnyk G. Turysts'kyj biznes – etychnyj kryterij / G. Sapozhnyk // Turizm u XXI stolitti: tendencii' i regional'ni osoblyvosti: Materialy II-oi' Mizhnarodnoi' nauko-vo-praktychnoi' konferencii' (10–11 zhovtnja 2001 r.) / Redkol.: Cybuh V. I. ta inshi. – K.: Znamnja Ukrainy, 2002. – S.173–175.
7. Sivers V. A. Kul'turologichni aspekty turizmu [Elektronnyj resurs] / V. A. Sivers, I. V. Bratus'. – Rezhym dostupu: <http://tourlib/net/stattiukr/sivers/htm>. – Nazva z ekranu.

Garbar G. A., doctor of philosophical science, professor, head of the department of social and humanitarian disciplines, Mykolaiv branch of Kiev National University of Culture and Arts (Ukraine, Mykolaiv), masha.garbar@mail.ru

National model of cultural tourism

In the article the analysis of the main components of the national model of cultural tourism of Ukraine as a universal model of culture creation. After analyzing the main components of the national model of cultural tourism, we can confidently say about the extremely high potential of this line of research.

Keywords: national model cultural tourism, culture creation.

Гарбар Г. А., доктор философских наук, профессор, заведующая кафедрой социально-гуманитарных дисциплин, Николаевский филиал Киевского национального университета культуры и искусств (Украина, Николаев), masha.garbar@mail.ru

Национальная модель культурного туризма

В статье сделан анализ основных составляющих национальной модели культурного туризма Украины как универсальной модели культуротворения. Проанализировав основные составляющие национальной модели культурного туризма, можно уверенно утверждать о чрезвычайно большой потенциал этого направления исследований.

Ключевые слова: национальная модель, культурный туризм, культуротворения.

* * *

УДК 001.89;81.13

Кирилюк О. С.,
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії, Одеська філія Центру
Гуманітарної Освіти НАН України
(Україна, Одеса),
olexander.kyrylyuk@gmail.com

ПОЕТИЧНО–КРИЛАТИ ТА ПРОЗОВО–ПІШОХІДНІ ВИДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рішення завдання дати нову типологію наукових досліджень на основі їх класифікації за ознаками отриманої новизни за допомогою аналітичного методу в результаті призвело до висновків про наявність «поетично–крилатого» і «прозово–пішохідного» їх видів. Перші мають своїм наслідком абсолютно нове знання, вони виводять (поітис, поіезис) істину з «потасмного» (aletheia), дають принципово нове знання в новій парадигмі, здійснюють «прорив» за горизонт наявного знання. Другі також дають нове знання, але

воно формується у рамках старої парадигми на базі вже відомого знання. Основними видами досліджень є підсумково–узагальнюючі, типологічно–класифікаційні, уточнюючі, розвиваючі, кон'юнктурні, екстраполятивні, інформативні, реінтерпретативні й такі, що підтверджують результати інших досліджень або роблять висновки за аналогією тощо. Цим двома видами досліджень відповідають певні типи вчених. Комбінаціями даних досліджень є поетично–поетичні, поетично–прозові, прозаїчно–поетичні і прозаїчно–прозові дослідження, котрі відповідають головним етапам розвитку науки.

Ключові слова: логіка і методологія науки, класифікація наукових досліджень, типи вчених, парадигма, істина, поіезис, алетейя.

Наукові дослідження у літературі звичайно класифікують за видами їхнього зв'язку із суспільним виробництвом, за ступенем важливості, за галузевими виконавцями, відповідно до джерел фінансування та міри доведення їх до практичного використання, за місцем виконання (виробничі або лабораторні), їх ділять на комплексні та диференційовані. В залежності від методів вони розрізняються на теоретичні, теоретично–експериментальні та експериментальні, а від області виростання результатів – на фундаментальні чи прикладні [1]. Разом з тим нам не зустрічалися роботи, де класифікація наукових розвідок здійснювалася б на підставі специфіки їхньої новачності, у тому сенсі, котрий визначається, приміром, при розкритті новизни дисертаційного дослідження. Відповідно, метою цієї роботи є здійснення принципово нової типологізації наукових досліджень саме на цій підставі із залученням у межах аналітичного методу власного досвіду автора як експерта із захисту дисертацій, а задачами – розкриття видових відмінностей між тими дослідженнями, новизна яких знаходить прояв у прориві за наявні горизонти сучасного стану даної області знання, та тими, новизна яких за межі вже відомого знання не виходить, з одночасним визначенням конкретних форм останнього виду досліджень. Окрім цього, до задач також відноситься встановлення компліментарних варіантів окреслених видів наукових досліджень у контексті розвитку наукового пізнання (синкретична переднаука, класична, некласична та постнекласична наука), а також – спроба визначити деякі типові риси науковців, що належать до вказаних видів досліджень.

У цій статті, відразу звертаємо увагу, ми будемо говорити про теоретичні наукові розвідки, а не про науки у цілому чи наукові експерименти та досліді. Тобто, йтиметься власне про дослідження, а саме, про ті їхні типи, котрих ми назвали поетичними та прозовими, або, краще, «поетично–крилатими» та «прозово–пішохідними» дослідженнями. Останні отримали від нас таку свою назву з огляду на те, що «проза» з грецької перекладається як «піше слово», *πεγος λογος*, а англійське «pedestrianism» означає як прозаїчність, так і пішу ходьбу. Згідно обраного типу чи іншими вченими одного з наведених нижче видів дослідницької діяльності у підсумку отримуються не тільки відмінні за суттю своєї новизни знання, котрих, вслід за І. Кантом, можна розділити на аналітичні та синтетичні, але й відбувається набуття цими вченими особливих типологічних фахових рис.

Відмінності між першими та другими видами, як на нас, сходять до загальних відмінностей поезії та прози. Як явища мови, що постійно розвивається, поезія та проза відрізняються у цьому сенсі тим, що перша, маючи справу з непізнаним, невідомим об'єктом, наділяє його не буквральними, а переносними, метафоричними значеннями, часто–густо осмислюючи його у незвичних, іноді парадоксальних поняттях, тоді як проза вже визначений та вербально оформлений предмет пізнання